

GENTSE MEMORIEDAGEN: 20 -21 -22 AUGUSTUS

20 Augustus 1436

Brugge is in opstand gekomen tegen Filips de Goede.

Om te vermijden dat ook in Gent oproer zou losbreken, komt de Hertog persoonlijk naar hier en neemt zijn intrek in het Hof ten Walle.

20 Augustus 1582

Blijde intrede in Gent van de Duc d'Anjou.

Zie "Ghendtsche Tydinghen" - 2003 - N° 2 - pp. 115-116

20 Augustus 1822

Groot tornooi ingericht door de St-Antoniushulpe.

120 schutters gingen het tegen elkaar opnemen. Het vreedig strijdtoneel was

gelegen aan “Het Motje”. “Het Motje”, een overblijfsel van het oud klooster van de Chartreuzen, was reeds in 1701 een herberg en het zou uitgroeien tot een van de populairste “guinguettes” van de talrijke die rond Gent gelegen waren.

Van zijn landschappelijke rust is al lang niets meer terug te vinden, want het was gelegen aan de kruising van de Rooigemlaan met de Drongense steenweg.

De Gentse gildebreeders waren uitgedorst in hun geel katoenen broek en vest, een witte gilet en witte kravat en op het hoofd de schaaplederen klakhoed.

Hun Oostendse collega’s hadden gezorgd voor sensatie. Ze waren gekomen met een bevlagd schip en hadden aangelegd aan de Recollettenlei. Ze hadden hun wapenbroeders en de Gentse bevolking gegroet met het lossen van een schot met het kanon dat ze aan boord hadden meegebracht.

Heel wat prominenten namen deel aan de kamp: Frederik, Prins van Nederland, Bernard, Prins van Saksen-Weimar, Burgemeester Piers de Raveschoot, de Schepenen, Graaf d’Hane-Steenhuysse, enz.

Een grote menigte was toegestroomd om de strijd te volgen en te luisteren naar het losbranden der schoten en de verwittigingskreten der schutters. Volgens een privilege daterend uit de tijd van Keizer Karel kon een schutter niet verantwoordelijk gesteld worden voor “quetsen by cas fortuit” indien hij vooraf door een kreet te kennen gegeven had dat hij ging schieten.

De wedstrijd ging door in de meest uitbundige stemming en onder algemene vrolijkheid. Hij werd vooral gekenmerkt door zijn feestelijk verloop. Wat daar precies gebeurd is hebben wij niet kunnen achterhalen. Heeft het te hoog alcoholgehalte van de in “Het Motje” overvloedig geschonken bieren en wijnen misschien een negatieve invloed uitgeoefend op de behendigheid van de schutters? Hadden zij, vóór de wedstrijd te beginnen misschien reeds, ietwat voorbarig, een verwachte overwinning gevierd?

Iets staat vast: na een volledige dag onafgebroken schieten hingen, zonder één uitzondering, al de neer te halen veelkleurige vogels ongedeerd in de hoge mast spottend te grijnzen.

20 Augustus 1829

Pedro, Keizer van Brazilië, woont een voorstelling bij in de schouwburg van Gent. De zaal werd gewoonlijk met gas verlicht, maar voor deze gelegenheid gebeurde dit bij middel van honderden kaarsen.

20 Augustus 1838

Een locomotief rijdt in de Leie door de geopende Snepbrug.
Zie “Ghendtsche Tydinghen” - 1982 - N° 1- pp. 32-33

20 Augustus 1851

Geboorte van Edmond Sacré.

Aan deze fotograaf hebben wij een schat van unieke Gentse stadsbeelden te danken.

Zijn vader Dominique (°Mons 1821) en zijn moeder Adelaïde Tonneel (°Deinze 1821) kwamen naar Gent wonen op zoek naar werk. Zij vestigden zich in de Kerkstraat buiten de Brugse Poort.

Edmond ging naar de Nijverheidsschool en installeerde zijn eerste fotostudio in 1877.

Hij woonde in de Twaalfkamerstraat op 3 verschillende plaatsen vooraleer zich definitief te vestigen in de Kalandersstraat.

Hij stierf in 1921.

20 Augustus 1889

De laatste inwoners verlaten het Gravensteen.

Dat verloopt niet zonder moeilijkheden, sommigen moeten er manu militari uitgedreven worden.

20 Augustus 1911

Een grote groep natuurliefhebbers betoogt in Deurle tegen een van die dwaze projecten, opgesteld door kamerplanologen, dat er in bestond de Leie daar recht te trekken.

20 Augustus 1972

Dood te Libanon van Professor Jan Dhondt. Bij het uitstappen van het vliegtuig kreeg hij een dodelijk hartinfarct.

Hij werd geboren te Gentbrugge op 22 Januari 1915.

Na studies aan het Atheneum promoveerde hij in 1938 aan de Universiteit tot Dr. in de Wijsbegeerte en Letteren.

Van 1942 tot 1944 was hij archivaris bij het Rijksarchief in Brussel. Van 1944 tot 1948 Docent en vanaf dan Hoogleraar.

In samenwerking met Prof. De Keyser schreef hij het boek “Gent”.
Was, onder meer (als socialist), een specialist van de arbeidersgeschiedenis.

21 Augustus 1578

“Op 21 Augustus hebben de goede religieuzen van den Nieuwenbosch ‘t droevig lot ondergaen, gelijk alle de andere van Nederland, door de wreede vervolging der Calvinisten en andere sectarissen, verjaegende de aen God toegewijde religieuzen.”

21 Augustus 1670

Aankomst in Gent van de nieuwe Gouverneur-Generaal Jean de Zuniga, Graaf van Monterey. Hij was de vertegenwoordiger van de Koning van Spanje Karel II. Maar er was ook nog een andere pretendent voor de Spaanse troon, namelijk Lodewijk XIV. We moeten niet meer zeggen, zeker? Alle pretekten zijn goed om oorlog te kunnen voeren. Dat was toen het geval en daar is sindsdien nog niets aan veranderd.

Als men moet leven met een buurman met onberperkte ambities is de positie niet zo comfortabel. Het eerste wat Monterey deed, was nagaan hoe het hier gesteld was met de mogelijkheden om de Zonnekoning hier buiten te houden. Gent was redelijk goed beschermd omdat het grootste deel van de omliggende weiden en landerijen onder water konden gezet worden. Er was één zwak punt: tussen de Kortrijkse Poort en de Heuvelpoort kon men zó Gent binnenwandelen. Monterey liet daar onmiddellijk een fort bouwen dat zijn naam zou krijgen. En nu weet u ook meteen waarom wij hier een Montereystraat hebben.

21 Augustus 1769

De Gentse timmerlieden en schrijnwerkers besluiten hun krachten voortaan te bundelen in één corporatie.

Deze keer was het een vrijwillige fusie; een paar eeuwen voordien was er een gedwongen fusie geweest die alle neringen die hout bewerkten verplichtte samen te smelten.

De Carolijnse Concessie bepaalde immers dat het nu maar eens gedaan moest zijn met die 7 verschillende neringen van timmerlieden, schrijnwerkers, schipmakers, houtzagers, houtbrekeres, wagenmakers en houtdraaiers.

Maar in de loop der tijden - Keizer Karel was immers al lang dood - was iedereen weer een beetje zijn eigen weg gegaan.

In feite was de samenvoeging van timmerlieden en schrijnwerkers een goede zaak, want ze hadden vroeger meer dan eens ruzie gemaakt met elkaar. In principe deed een schrijnwerker fijner werk, maar de grens tussen beide ambachten was toch eerder vaag afgebakend, wat telkens weer aanleiding gaf tot bevoegdheidsconflicten. De nering der timmerlieden was vroeger een belangrijke nering en ze wordt reeds vermeld in de 14e eeuw. Ze had toen al haar groot neringhuis in de Cataloniëstraat, rechtover de zij-ingang van de St-Niklaaskerk.

De leertijd tot het meesterschap bedroeg 4 jaar en meestal bestond de bekwaamheidsproef in het vervaardigen van een kast of van een trap.

Net als de andere daarvoor aangeduide gilden, moesten ook de timmerlieden gewapende wachtdiensten houden. Dit was bijzonderlijk het geval gedurende de 3-dagen durende halfvastenmarkt. Zij maakten deel uit van het “aweet”, een soort van patrouille in cortegevorm die er moest over waken dat de orde gehandhaafd bleef. De leden werden verdeeld in 3 groepen: ieder gezelschap moest één avond de wacht doen. Was hij voor de een of andere reden belet, dan was hij er aan gehouden een andere gezelschap van de nering in zijn plaats te sturen, op voorwaarde dat het iemand was “die zijnen man kon staan”.

Voor deze dienst waren onze timmerlieden krijgshaftig uitgedost met een borstplaat, een wapenkolder met mouwen, ijzeren handschoenen en op het hoofd een witgepolijste helm. Ze mochten zelf het wapen kiezen, maar op zulke wijze dat het de nering eer aandeed.

Deze die zouden denken dat timmerlieden behoorden tot de mindere klasse van de houtbewerkers hebben het verkeerd voor. Loop eens door Gent en zie wat hier de laatste 50 jaar allemaal gebouwd werd: dit is het werk van architecten. En ga dan eens kijken naar de Vlaamse Academie, het Hotel Snoeck in de St-Jacobsnieuwstraat, de Beurs op de Kouter, het Museum Vander Haeghen in de Veldstraat. Dat werd allemaal gebouwd door “meestertemmermans”.

21 Augustus 1794

De 4 middenpanelen van het Lam Gods worden door de Franse Republikeinen naar Parijs ontvoerd.

21 Augustus 1857

Geboorte van de beeldhouwer Louis Mast.

Zie “Ghendtsche Tydinghen” - 2004 - N° 5 - pp. 313

21 Augustus 1877

Triomfantelijk onthaal van de “Melomanen” na de wedstrijd gewonnen te hebben in Antwerpen.

21 Augustus 1906

Geboorte van Geo Langie.

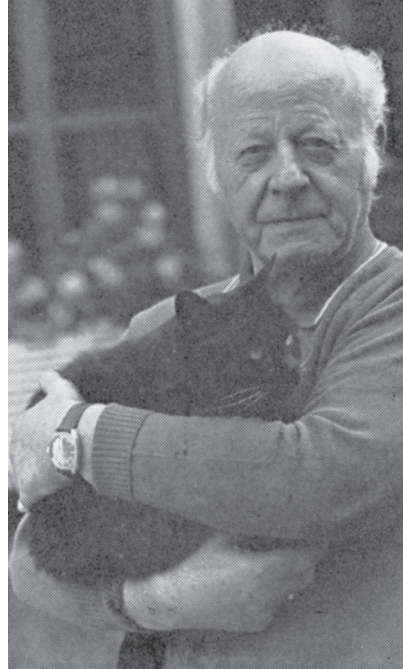
Hij werd wel geboren te Nukerke nabij Oudenaarde, maar toen hij 6 maanden oud was kwamen zijn ouders zich in Gent vestigen.

Hij begon zijn loopbaan als schrijnwerker, een vak dat hij geleerd had op de Beroepsschool, waarna hij ging werken bij de antiquair Mathias Verhoeven in de Mageleinstraat. In 1937 is hij ensemblier-meubelontwerper en hij heeft een atelier op Ledeberg waar 25 man werken. Hij doet dit van de hand in 1946 en opent een winkel in de Lange Munt.

Hij had ook St-Lucas gedaan voor binnenhuisarchitectuur.

Hij verwierf vooral bekendheid als etser. Toen hij gepensioneerd werd ging hij wonen in het Proveniersterstraatje.

Hij stierf in het A.Z. op 13 Januari 1982.

22 Augustus 1430

Ontvangst te Gent van Filips de Goede na zijn (3e) huwelijk met Isabella van Portugal.

22 Augustus 1566

Begin van de eerste beeldenstorm in Gent.

De berokkende schade is niet te overzien: 8 kerken, 25 kloosters, 10 hospitalen en 7 kapellen worden geteisterd.

22 Augustus 1658

Justus Billet wordt benoemd tot politiemeester van de stad Gent.

Hij werd in 1592 geboren als zoon van de Deken der Merseniërs.

Deze bemiddelde koopman genoot de achting van zijn medeburgers en was al verschillende malen schepen geweest toen hij in 1658 aangesteld werd als politiemeester.

Degenen die zouden denken dat dit iets was dat overeenstemde met onze huidige politiecommissarissen hebben het fameus mis.

Hij was zo een beetje de waakhond van het Gents gebeuren. Hij moest letten op wat er gebouwd, herbouwd of hersteld werd. Hij controleerde de werken aan de openbare gebouwen, zowel de verrichtingen van de arbeiders als de kwaliteit van de bouwmaterialen. Hij moest melden waar wegeniswerken moesten uitgevoerd worden en hij had er de controle over.

(Toch spijtig dat wij nu geen politiemeesters meer hebben!) Hij hield een oogje in 't zeil over al wat er gebeurde met waterlopen, greppen, mestputten, muren, hagen, straten, bruggen, kaaïen.

Hij controleerde de diverse markten en waakte er over dat er geen misbruiken waren.

Gentenaars die “vergeten” hun cijns te betalen mochten er op rekenen Justus Billet te zien verschijnen.

Voor wat die man allemaal presteerde in de 17de eeuw hebben wij nu 20 man nodig en het is verre van zeker dat zij het even goed zouden doen.

Al zijn bevindingen moesten genoteerd worden in het “Politieboek”. Dit was een soort administratief verslagboek waarin in chronologische volgorde de activiteiten van de politieinspecteur werden neergepend. Het is dus niet te verwarren met het “carneetse” van onze huidige agenten.

Justus Billet heeft 12 lijvige politieboeken vol geschreven. Wat normaal gesproken droge administratieve materie zou moeten geweest zijn, werd uiterst boeiende lectuur. Dit was te wijten aan de manier waarop de zeer gecultiveerde Billet ze opstelde. Hij noteerde letterlijk alles wat er in Gent gebeurde, wat er vroeger gebeurd was, gaf persoonlijke opinies, jeugdherinneringen. Hij meldt de processies, de toneelvoorstellingen, de optochten, de lijst van nieuwe huizen en stenen gevels, opschriften op onze klokken, de soorten van lijnwaad die verkocht worden op de markt. Al deze uiteenlopende onderwerpen werden doorspekt met versjes en gedichten.

Hij geeft een lijst van de straten, de stegen, de markten, de plaatsen, enz. Een goudmijn voor dezen die geïnteresseerd zijn in het Gent van de 17e eeuw.

Al deze politieboeken zijn zeer zorgvuldig bijgehouden en bevatten talrijke versieringen. Wat Billet kenmerkte was zijn grote liefde voor zijn geboorte-

stad. 8 van de 12 politieboeken beginnen met een lofdicht aan Gent. En een afbeelding van de Maagd van Gent ontbreekt nooit. Alhoewel hij zeer bereisd was en veel grote Europese steden gezien had, leed hij aan geen enkel inferioritisch complex als het over zijn geliefd Gent ging. Enkel Rome stond volgens deze zeer godvruchtige man boven Gent, maar enkel en alleen maar omdat het de zetel was van het Pausdom.

Hij gaf zijn ontslag als Politiemeester in 1667 wegens zijn steeds slechter wordend gezichtsvermogen, maar hij was dan toch al 75 jaar. Hij zou 15 jaar later blind sterven in zijn huis “De Samson” op de Hoogpoort.

De laatste jaren schijnt men het hier nogal lastig te hebben met het bedenken van zinnige nieuwe straatnamen. A propos, hebt gij al gehoord van een Justus Biletstraat?

22 Augustus 1685

De beeldhouwer Jan Boeksent wordt geprofest als lekebroeder in het Recollettenklooster.

Zie “Ghendtsche Tydinghen” - 1985 - N° 5 - pp. 298-303

22 Augustus 1698

Geboorte van Philippe-Charles Marissal.

Over de stichter van onze Academie voor Schone Kunsten, zie “Ghendtsche Tydinghen” - 1998 - N° 4 - pp. 178-186

22 Augustus 1889

Geboorte van Gustaaf Verhulst.

Hij behoort tot die groep Gentenaars die gedurende hun leven een belangrijke rol spelen in de een of andere sector, algemeen bekend zijn en die hun dood vrij vlug de vergetelheid ingaan.

Als hij 15 jaar is, we zijn dan in 1904, erft hij van een nonkel een fototoestel. Dit klein incident zou een grote invloed uitoefenen op zijn verder leven.

Na het standaardwerk van Van Monckhoven “Traité Général de Photographie” gelezen te hebben, is hij definitief gebeten door de microbe van de fotografie. Twee jaar later heeft hij een scheikundig laboratorium en een donkere kamer waar hij zijn eigen platen en fotopapier maakt. In 1912 sticht hij met enkele vrienden een vereniging “en dehors de tout esprit politique, linguistique ou religieux” die de naam meekrijgt van “Ecole de Photographie”. Er wordt aanvankelijk vergaderd in de kamer van een huis op de hoek van de Lange en de

Korte Meire, maar nauwelijks een jaar later is die ruimte al veel te klein geworden en men verhuist naar het Notarissenhuis in de Winkelstraat.

De eerste wereldoorlog komt een domper zetten op de activiteiten van de jonge vereniging, want fotograferen was toen verboden.

In 1918 kregen de uit het leger teruggekeerde clubleden een speciale toelating van de militaire overheid om hun activiteiten te hervatten.

In 1920 werd de vereniging herdoopt in “Société d’Amateurs de Photographie Lux Nova” en werd er een tentoonstelling georganiseerd in het Casino op de Coupure.

Wanneer de vereniging 120 leden telt is dit uitsluitend te wijten aan Gustaaf Verhulst. Het lokaal van wat afgekort “Lux Nova” werd, was een lange tijd in het gewezen klooster van de Vrouwebroers in het Kuiperstraatje. Later werd er verhuisd naar het kelderke van het Lakenmetershuis op de Vrijdagmarkt.

In de jaren ‘20 waren er in Gent verschillende fotocclubs actief, naast “Lux Nova” waren de meest gekende “Fotoclub Vooruit” en de “Fotoclub Vrijheidsliefde.”

Van bij de opkomst van de fotografie werden er in Gent amateurs gevonden. Die moesten wel gezocht worden in de betere klassen, iets wat begrijpelijk is wanneer men denkt aan de toen dure apparatuur en de omslachtige procedures. De oudste foto van een Gents stadsgezicht dateert van 1839. Het is een opmerkelijk duidelijke daguerrotypie van de Predikherenlei met op de achtergrond de toren van de St-Niklaaskerk. De opname gebeurde vanuit de zolderkamer van een huis op de Ajuinlei.

Over welke onschatbare documentatie zouden wij nu niet beschikken had men de fotografie enkele eeuwen vroeger uitgevonden?

22 Augustus 1893

Geboorte van Edgard Barbaix.

Deze destijds gekende sympathieke Gentse figuur was ongetwijfeld een van onze beste fotografen.

Dat hij zulk een uitzonderlijke fotograaf was zal wel mede te danken geweest zijn aan de opleiding die hij genoten had. Zijn vader was een beenhouwer in de Holstraat en tot zijn cliënteel behoorde het St-Lucasinstituut. Edgard voelde zich aangetrokken tot tekenen en schilderen en volgde gedurende 7 jaar de dag- en avondlessen aan dit Instituut. En 7 maal behaalde hij de eerste prijs van zijn klas; vooral in portrettekenen blonk hij uit.

Op een gegeven moment kwam hij in het bezit van een foto-apparaat en net zoals bij Gustaaf Verhulst, zou dit zijn verder leven bepalen.

Hij werpt zich met hart en ziel op de fotografie en, met de basis die hij bezit,

wordt hij weldra een van de besten en de meest gevraagden. Burgemeesters, gouverneurs, bisschoppen, pauselijke nuntiussen gaan voor zijn lens poseren. Wanneer men besloot, iets meer dan 80 jaar geleden, het boek “Vlaamsche Weelde - 60 Vlaamsche Koppen” uit te geven, deed men beroep op Edgard Barbaix voor de illustraties.

De 60 foto's of portrettekeningen van deze letterkundigen zijn allen van zijn hand. Het wordt reizen per trein door heel het Vlaams land om de nog levende schrijvers te gaan opzoeken en trachten een oude foto te bemachtigen van de overledenen. Van het dodenmasker van Guido Gezelle dat hij zag bij Stijn Streuvels maakte hij een prachtig levend portret, dat trouwens uitgekozen werd om de kaft te versieren.

Meer dan 30 jaar werkte hij voor het Museum van Schone Kunsten voor wie hij meer dan 400 clichés maakte.

Edgard Barbaix had zijn studio op het St-Michielsplein in een huis dat nu verdwenen is. Het hoeft dan ook geen verwondering te baren dat deze joviale fotograaf gedurende vele jaren de Deken was van dit kwartier, deken en... bezieler van de antiekmarkt die daar destijds regelmatig gehouden werd.

Maar wij hebben nog niet alles verteld: 7 jaar soldaat bij de 2e Linierement, waarvan 4 jaar aan de IJzer en 1 jaar in bezet Duitsland. Voor zijn spionage-werk in 1940-1945 kreeg hij een onderscheiding van Eisenhower.

Hij stierf op 18 Maart 1992.

Een Gents figuur die wel verdiende eens terug in de schijnwerper geplaatst te worden.

22 Augustus 1895

Aanbesteding voor de in 1887 besliste afbraak van het Pakhuis.

22 Augustus 1910

Triomfantelijke ontvangst van de “Melomanen” na - enkele dagen voordien - een schitterende overwinning behaald te hebben in een internationale zangwedstrijd in Montluçon.

De reizen per spoor verliepen toen niet zo vlot en onze 108 uitvoerders waren hier vertrokken om halfelf 's avonds om de volgende dag om 9 uur in Parijs aan te komen. Om 12 uur werd opnieuw in de trein gestapt en men kwam aan in Montluçon om 8 uur 's avonds.

Ze waren wel moe van deze vermoeiende reis in snikhete treinen, maar dat belette hen niet het de volgende dag enthousiast op te nemen tegen hun concurrenten in de Ere-klasse: 2 gekende Parijse koorverenigingen en 1 uit

Macon.

“Le Premier Prix d’Honneur” werd door de jury unaniem toegekend aan de Gentse zangers, die trouwens met nog andere prijzen gingen lopen: de 1e Prijs voor individuele zang werd weggekaapt door de Penningmeester van de Melomanen, de Heer Tuytschaver en de 1e Prijs voor de beste dirigent ging naar onze Gentse Lieven Duvosel.

Toen de Melomanen hier arriveerden op 22 Augustus 1910 viel hen natuurlijk een triomfantelijk onthaal te beurt. Wij kunnen ons nog moeilijk voorstellen hoe de Gentenaars destijds intens meeleeften wanneer één van hen, of een van hun verenigingen een merkwaardige prestatie geleverd had.

Het was dus de gebruikelijke uitbundige feeststemming, nog verhoogd door het feit dat op datzelfde moment nog een andere Gentse koorvereniging toekwam, het “A Capella Gantois” dat enkele dagen voordien een wedstrijd gewonnen had in Reims.

Het scenario zullen onze lezers inmiddels kennen: bij hun aankomst in de Zuidstatie ging er een receptie door in het ere-salon van het station waar de 2 verenigingen overladen werden met bloemen en om te beginnen reeds 3 toespraken moesten aanhoren.

Een groot aantal verenigingen had zich opgesteld op het Graaf van Vlaanderenplein vanwaar de feeststoet vertrok naar het Stadhuis. Deze werd geopend door een dubbele rij rijkswachters en politie-agenten, gevolgd door muziekkorpsen van het 1e en 2e Linierement, van de “Chasseurs-Eclaireurs”, van de Liberale Kring van het Rabot, de Harmonie “Het Volk” en “St-Cecilia”. Kwamen dan de afgevaardigden van 60 verenigingen van alle gezindheden met hun vlaggen. Op het einde van de stoet de zangers en de zangeressen van beide verenigingen. De straten zagen zwart van het volk en overal stegen de toejuichingen op. Vanop de balkons werden bloemen geworpen naar de zangers. Toen de stoet aankwam aan het Stadhuis luidde de grote klok en de beiaard speelde de “Brabançonne”.

Klassieke receptie en toespraken op het Stadhuis. Schepen Siffer feliciteerde de overwinnaars die, zei hij, “op één enkele dag 2 nieuwe diamanten hadden ingevoegd in de kroon van de Maagd van Gent. Deze glorierijke dag, vervolgde hij, zal met gouden letters geschreven worden in de annalen van de Stad Gent, muzikale stad bij uitstek.”

Na talrijke glazen erewijn, werden de 2 maatschappijen naar hun respectievelijke lokalen begeleid waar verder gefeest werd tot in de vroege uurtjes.

Hugo Collumbien